

Böhler

ADVOCATEN

KEIZERSGRACHT 560-562, 1017 EM AMSTERDAM
TELEFOON +31 (0)20.3446200, TELEFAX +31 (0)20.3446201
E-MAIL: info@bohler.eu | www.bohler.eu

PROF. BRITTA BÖHLER
MARQ WIJNGAARDEN
VICTOR KOPPE
MICHEL PESTMAN
FLIP SCHÜLLER
PROF. LIESBETH ZEGVELD
PROF. TIES PRAKKEN
DR. BART STAPERT
MARIEKE VAN EIK
CORRIEN ULLERSMA
WIL EIKELBOOM
DR. CHANNA SAMKALDEN
ANNE SCHELTEMA BEDIJN
TAMARA BURUMA
PROF. GÖRAN SLUITER
EDWARD VAN KEMPEN
MARINA DEN HOUDIJKER
URSULA WEITZEL
BRECHTJE VOSSENBERG

ADVISEUR

PROF. HANS ULRICH JESSURUN D'OLIVEIRA

De heer A.A.M. Brok
Burgemeester Gemeente Dordrecht
Korpsbeheerder Politie Zuid-Holland-Zuid
Spuiboulevard 300
3311 GR te Dordrecht

Amsterdam, 23 februari 2012
Onze ref. 20111432.TB

Direct tel.nr: 020-3446200
Direct faxnr: 020-3446200

**Betreft: klacht J.K.L. Afriyie, Q.T. Gario en S. A. V. [REDACTED]
politieoptreden 12 november 2011**

Geachte heer Brok,

In uw hoedanigheid als korpsbeheerder van het politiekorps Zuid-Holland-Zuid schrijf ik u als volgt.

Namens mijn cliënten, de heren Jerry King Luther Afriyie, geboren 30 april 1981 te Bechem, Ghana (Nederlandse nationaliteit) en Quincy Timothy Gario, geboren 7 april 1984 te Curaçao (Nederlandse nationaliteit) en mevrouw S. A. V. [REDACTED], geboren [REDACTED] te Denemarken (hierna: klagers), allen domicilie kiezende bij hun raadvrouw mr. T.M.D. Buruma, Keizersgracht 560-562, 1017 EM Amsterdam (ondertekende), dien ik hierbij ex art. 94 Politiewet een klacht in over het politieoptreden van het korps Zuid-Holland-Zuid op 12 november 2011 tijdens de intocht van Sinterklaas. Klagers hebben mij uitdrukkelijk gemachtigd tot het indienen van deze klacht.

Namens klagers is zowel aan het openbaar ministerie als de politie om relevante stukken gevraagd. Hier is echter geen antwoord op gekomen. Wel hebben klagers inmiddels de beschikking over uw antwoord aan de voorzitter van de Movimentu Antiano i Arubano pa Promové Partisipashon (MAAPP), d.d. 1 december 2011 (**bijlage 1**; hierna: uw brief). In het navolgende zal dan ook worden uitgegaan van de ervaringen van cliënten zelf en uw brief van 1 december 2011. Ik verzoek u mij zo spoedig mogelijk alle stukken die betrek-

king hebben op dit incident toe te doen komen, zoals de op dat moment geldende verordening, de bij de politie door klagers afgelegde verklaringen, alsmede de informatie die u blijkens uw brief van het openbaar ministerie en de politie hebt ontvangen. Aan de hand van deze stukken zal de klacht waar nodig worden aangevuld, bijvoorbeeld met de namen van de betrokken politieambtenaren.

Nu de inhoud van de klacht nauw samenhangt met enige door u genomen beslissingen in uw hoedanigheid van korpsbeheerder hebben klagers ervan afgezien eerst een klacht bij het politiekorps zelf in te dienen. Klagers verwachten bovendien niet dat een bemiddelingspoging zal slagen, gezien het principiële karakter van de klacht. Wel is een afschrift van deze klacht eveneens verstuurd aan de heer ██████████, klachtbemiddelaar bij de politie, nu hij reeds bekend is met de achtergronden van de klacht.

Nu uit antwoorden van de minister van Veiligheid en Justitie op Kamervragen d.d. 22 december 2011 blijkt dat het openbaar ministerie een onderzoek uitvoert, wordt een afschrift van deze brief tevens aan de hoofdofficier van justitie verzonden.

Inleiding en verloop incident

1. Op 12 november 2011 vond in Dordrecht de jaarlijkse intocht van Sinterklaas plaats. In het navolgende wordt beschreven wat er volgens klagers die dag gebeurd is. Voor een uitgebreidere beschrijving wordt verwezen naar de twee bijgevoegde verklaringen van klagers (**bijlage 2, 3 en 4**).
2. Klagers Gario en Afriyie zijn in juni 2011 met het artistiek geëngageerde project "Zwarte Piet is Racisme" begonnen, waarbij T-shirts met deze tekst worden uitgegeven en foto's van personen met deze T-shirts worden verzameld op de website zwartepietisracisme.tumblr.com. Ook is er een facebookpagina beschikbaar. Doel van het project is de dialoog over Zwarte Piet in de context van het koloniale verleden van Nederland op gang te brengen. Door op manifestaties en andere gelegenheden het T-shirt weg te geven na een financiële steunbetuiging wordt op ludieke wijze aandacht gevraagd voor het politiek geëngageerde standpunt van Gario en Afriyie dat Zwarte Piet als onderdanig, dommig hulpje van de wijze, oude, blanke, Sinterklaas een overblijfsel is uit de koloniale tijd dat geen plaats meer heeft in een eigentijds volksfeest. Tevens worden leden van het publiek op deze wijze uitgenodigd de discussie aan te gaan. Als onderdeel van hun project was de intocht van Sinterklaas een belangrijk moment om hun standpunt uit te dragen en de dialoog aan te gaan.
3. Klaagster V██████ alsmede de vierde betrokkene S██████ W██████ vergezelden klagers Gario en Afriyie in het kader van hun opleiding. Klaagster V██████ deed als Deense antropologiestudent onderzoek naar de

viering van Sinterklaas onder Surinaamse Nederlanders. W. zou voor haar studie journalistiek een artikel over de intocht schrijven.

4. Klagers Gario en Afriyie zijn in Dordrecht begonnen met het in elkaar zetten van twee spandoeken. Gedurende deze exercitie werden zij aangesproken door twee agenten, onder andere agent van post 18, waarbij hen werd medegedeeld dat als gevolg van een gemeentelijke verordening het tonen van de spandoeken tijdens de intocht verboden was. Daarbij werd aangegeven dat een spandoek met de tekst "Hup Sinterklaas" wel zou zijn toegestaan.
5. Klagers Gario en Afriyie hebben toen gevraagd of het klopte dat het verbod alleen op de spandoeken zag en of zij zelf dus wel bij de intocht mochten zijn. Daarop werd bevestigend geantwoord. In uw brief wordt vermeld dat klagers verteld zou zijn hun jas dicht te doen om de T-shirts te bedekken; dit is echter niet juist. Hen is hier geen mededeling over gedaan, terwijl bovendien uit bijgevoegde foto's blijkt dat Gario het T-shirt over zijn jas droeg; het sluiten van zijn jas zou dan ook geen functie hebben (**bijlage 5**).
6. Met het spandoek opgerold zijn klagers en W. naar het plein gegaan waar de intocht plaatsvond. Aldaar werd door klaagster V. en W. hun eigen onderzoek voortgezet, terwijl Gario en Afriyie zich beraadden op hun verdere plannen. Zij stonden overigens achterin, ver van het podium en de televisieregistratie vandaan (zie bijlage 5).
7. Vervolgens werden klagers door meerdere politieagenten benaderd en verteld dat zij weg moesten gaan omdat zij niet naar de eerdere agenten hadden geluisterd. Toen klagers trachtten aan te geven dat dit niet klopte, omdat de andere agenten juist hadden aangegeven dat zij wel naar de intocht mochten, werden klagers hardhandig aangehouden.
8. Klager Gario werd als eerste hardhandig tegen de grond gewerkt waarbij hij geslagen en geschopt werd. Terwijl hij reeds werd vastgehouden werd er tweemaal pepperspray gebruikt tegen zijn ogen. Tijdens de tocht naar de politiebus werd vervolgens de pepperspray ingewreven.
9. Klager Afriyie werd eveneens hardhandig aangehouden toen hij trachtte de agenten woordelijk tot bedaren te brengen gedurende de aanhouding van Gario. Hij werd onder andere tegen de grond geduwd gehouden.
10. Klaagster V. trachtte samen met W. te achterhalen wat er aan de hand was en maakte foto's van het gebruikte geweld ter documentatie. Klagers hoorden de agenten onderling zeggen dat de twee meisjes ook moesten worden aangehouden, waarna V. en W. hard in de armen werden gepakt en tegen de muur werden gezet. Zij werden vastgehouden ondanks hun toezeggingen vrijwillig mee te gaan.

11. Gedurende de aanhoudingen werd buitensporig veel geweld gebruikt. Voor een uitvoerige verklaring over het gebruikte geweld wordt verwezen naar de bijlagen. Zowel Gario als Afriyie waren als gevolg van het geweld niet in staat zelfstandig naar de politiebuis te lopen.
12. De agenten werden door omstanders op het disproporitionele geweld aangesproken, terwijl er bovendien beelden van de aanhouding beschikbaar zijn gemaakt op internet (<http://www.youtube.com/watch?v=8QpovU1PUTY>). Daarop is te zien dat de agenten klager Gario met drie man vastpakken, gedurende langere tijd met een knie in zijn rug leunen en beuken, hem over straat sleuren en vervolgens in een steegje op hem lijken te blijven zitten/leunen terwijl zij publiek op een afstand houden. Gedurende deze acties is Gario slechts aan het roepen; op geen enkel moment biedt hij actief verzet, terwijl hij niet in de gelegenheid wordt gesteld te gaan staan of een andere houding aan te nemen. Overigens staat er op de beelden een kale man die een beveiligder genaamd ██████████ blijkt te zijn. Onduidelijk is op basis waarvan hij bij de aanhoudingen betrokken is en wie verantwoordelijk is voor zijn optreden.
13. Op het politiebureau Dordrecht-Zuid werd door Gario verzocht een dokter te laten komen voor zijn rug, waar hij meerdere knietjes had gekregen. Aangegeven werd dat de arts uit Rotterdam zou moeten komen, Gario vond dit geen probleem. Uiteindelijk duurde het echter tot kort voor de vrijlating van Gario alvorens hij een arts te zien kreeg. Hij was toen inmiddels al verhoord, en kon het advies van de arts in zijn verklaring zijn klachten specifiek te omschrijven niet opvolgen.
14. V ██████████ werd niet meegedeeld welke stappen er zouden worden genomen, hetgeen des te problematischer is nu zij als buitenlander onbekend was met het Nederlandse systeem. Zij raakte hierdoor ernstig overstuur.
15. Alle klagers werd zonder te zijn gehoord medegedeeld dat zij een boete van € 140,- of 150,- konden betalen om vrij te komen. Er werd door agenten de indruk gewekt dat als zij niet zouden betalen ze een hogere boete zouden moeten betalen en langer vast zouden zitten. Met name in het geval van V ██████████ werd geen enkele informatie gegeven over haar positie als verdachte. Toen na een uur het voorstel werd ingetrokken werd geen verklaring gegeven.
16. Klagers hadden onafhankelijk van elkaar het gevoel ernstig in hun mogelijkheden tot het afleggen van een verklaring te worden beperkt. De verschillende rechercheurs gaven aan in hun overtijd te werken en eigenlijk privéafspraken te hebben. Daarbij werd richting Afriyie en Gario bovendien de indruk gewekt alsof hun achtergrond een rol speelde in hun politieke protest, waarbij met name Afriyie werd benaderd alsof hij geen Nederlander was, die "onze traditie" niet begreep, terwijl hij dit wel was zoals men eenvoudig in zijn paspoort kon lezen.

17. Tot op heden heeft geen van de klagers een transactievoorstel of dagvaarding ontvangen.

Klachten

18. De klachten van klagers vallen in de volgende onderdelen uiteen:
- a) Klagers zijn ten onrechte aangehouden.
  - b) De aanhouding van klagers ging met disproportioneel veel geweld gepaard.
  - c) Klagers zijn op het politiebureau door het daar aanwezige personeel onheus bejegend.

Aanhouding

19. Ten aanzien van de eerste klacht geldt het volgende. Door klagers wordt ten eerste ontkend dat hen is bevolen zich van het plein te verwijderen. Sterker nog, hen is medegedeeld dat zij zich op het plein mochten bevinden mits de spandoeken opgerold waren. Er was dan ook geen sprake van het niet opvolgen van een ambtelijk bevel.
20. Ten tweede blijkt uit zowel de verklaringen van de politieambtenaren tegen klagers, als uit uw brief, dat het al dan niet gegeven bevel zou zijn gebaseerd op het feit dat de T-shirts die Gario en Afriyie droegen met de tekst "Zwarte Piet is racisme" aanstootgevend zouden zijn. Klaagster V. droeg geen T-shirt of spandoek, zodat in ieder geval richting haar geen gronden voor een bevel tot verwijdering of een daaraan gekoppeld aanhoudingsbevel golden.
21. Zelfs als echter een bevel tot verwijdering zou zijn gegeven moet worden geconcludeerd dat dit bevel onbevoegd gegeven is, nu daarmee een ongeoorloofde inbreuk op de vrijheid van meningsuiting en/of vrijheid van betoging van klagers is gedaan.
22. De uitdrukking "Zwarte Piet is racisme" kan niet anders worden begrepen dan een uitdrukking die bijdraagt aan het maatschappelijk debat en die van actueel politieke en maatschappelijk belang is. Klagers waren ook al gedurende langere tijd, sinds juni, bezig met dit onderwerp en vergelijkbare acties; de actie in Dordrecht was een onderdeel van een bredere beweging. Tegelijkertijd is de uitdrukking niet onnodig kwetsend of grievend of gericht tegen een specifiek persoon of bevolkingsgroep. Deze uitdrukking is dan ook verzekerd van de bescherming onder artikel 10 EVRM. Op het uiten van deze uitdrukking mag slechts een inbreuk worden gemaakt indien dit in een democratische samenleving noodzakelijk is. Artikel 11 EVRM biedt grotendeels dezelfde bescherming voor het recht op betoging en vergadering.
23. In uw brief van 1 december 2011 onderbouwt u waarom volgens u in dit geval het dragen van dit T-shirt niet toegestaan kon worden. Daarin verwijst u naar "tolerantiegrenzen" waarbij tegen alle vormen van aan-

dachttrekkerij diende te worden opgetreden. Tevens vermeldde u in die brief:

“De landelijke intocht is een kinderfeest en niet bedoeld om andere onderwerpen onder de aandacht te brengen van het (kijkend) publiek. Zeker niet als die onderwerpen discussie en dus eventueel onrust konden geven.”

Volgens uw verslag was er sprake van onrust. U geeft tot slot aan dat het niet ging om de tekst van de T-shirts.

24. Ten aanzien van dat laatste punt kan ik u niet volgen nu u kennelijk juist aan de inhoud van de tekst de conclusie hebt verbonden dat deze voor onrust zou zorgen. Er is dus wel degelijk een oordeel over de inhoudelijke tekst gegeven, zoals overigens ook blijkt uit het feit dat een spandoek met de tekst “Hup Sinterklaas” wel zou zijn toegestaan.
25. De door u aangegeven tolerantiegrenzen zijn echter onvoldoende concreet om een inbreuk op artikel 10 EVRM te rechtvaardigen. Niet alleen is “tolerantiegrenzen” geen begrip dat in dit kader wordt gebruikt, het is ook onjuist dat de mogelijkheid van onrust op zich voldoende zou zijn om een inbreuk te rechtvaardigen. Ik verwijs in dat verband naar de standaardoverwegingen van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens ten aanzien van artikel 11 EVRM zoals verwoord in de zaak Öllinger t. Oostenrijk:

“On the one hand, the State is compelled to abstain from interfering with that right, which also extends to a demonstration that may annoy or give offence to persons opposed to the ideas or claims that it is seeking to promote [...]. If every probability of tension and heated exchange between opposing groups during a demonstration was to warrant its prohibition, society would be faced with being deprived of the opportunity of hearing different views.”¹
26. Het feit dat onderwerpen tot discussie kunnen leiden is nimmer voldoende reden om een inbreuk op artikel 10 EVRM te rechtvaardigen: kern van de vrijheid van meningsuiting is immers juist het beschermen van de mogelijkheid tot het voeren van een dialoog.
27. De mogelijkheid van onrust kan slechts dan een basis vormen tot een inbreuk op de vrijheid van meningsuiting en betoging indien zij tot een verstoring van de openbare orde leidt, waarbij de inbreuk bovendien proportioneel dient te zijn.
28. In dit geval is onduidelijk waarom een verstoring van de openbare orde werd gevreesd. Klagers stonden achteraan; in de drukte was de opdruk op het T-shirts slechts door een beperkt aantal mensen te zien. Zij hebben geen leuzen geroepen en op verzoek van de politie ook geen spandoeken getoond. Overigens was het ook niet de ervaring van klagers

---

¹ EHRM 29 juni 2006, app. no. 76900/01, Öllinger t. Oostenrijk, o. 26

dat er onrust ontstond; wel discussie. Maar er waren meerdere personen die hun steun aan klagers betuigden. Op de foto's in bijlage vijf komt ook geen indicatie van onrust voor.

29. Werkelijke onrust ontstond pas door de disproportionele reactie van de politie. Klagers zijn overtuigd dat met name voor de aanwezige kinderen het hardhandig en onder luid geroep neerslaan van twee mannen een veel grotere onrust teweegbracht dan het feit dat deze twee mannen een tekst op hun T-shirt hadden staan, die veel kinderen niet konden lezen of begrijpen, zelfs als die tekst een discussie op gang kon brengen.
30. Evenmin kan het feit dat er sprake was van een kinderfeest worden gebruikt om de vrijheid van meningsuiting in te perken. Nu de door klagers verkondigde boodschap direct zag op het feest zelf en daarmee een weerwoord vormde voor de tijdens diezelfde festijnen weergegeven positie van Zwarte Piet, terwijl klagers hun standpunt bovendien in een nauwelijks indringende wijze naar voren brachten, was de inbreuk op hun vrijheid van meningsuiting en/of demonstratie niet noodzakelijk.

Geweld

31. Het gebruikte geweld bij de aanhouding was bovendien niet-proportioneel. Klagers bestrijden dat zij zich tegen de aanhouding hebben verzet. Zij hebben slechts mondeling verzocht om een uitleg en getracht de in hun ogen ontstane vergissing recht te zetten. Ook uit het beschikbare beeldmateriaal blijkt niet dat klagers zich fysiek verzetten.² Zelfs als uw standpunt dat één van de klagers een agent vastpakte wordt gevolgd moet worden geconcludeerd dat de wijze waarop klagers tegen de grond werden gewerkt niet in verhouding stond met het doel van de aanhouding. Dat klemt des te meer nu als kennelijke rechtvaardiging de mogelijke onrust bij het publiek werd beoogd, terwijl achteraf gezien moet worden geconstateerd dat de aanhouding zelf tot aanzienlijk meer onrust heeft geleid.
32. Meer specifiek moet worden vastgesteld dat het gebruik van pepperspray ten aanzien van klager Gario disproportioneel en in strijd met de ambtsinstructie was. Gario trachtte zich niet te onttrekken aan de aanhouding, was al overmeesterd en werd niet gewaarschuwd dat er pepperspray zou gaan worden gebruikt.

Politiebureau

33. Klagers kregen op het politiebureau de indruk dat men trachtte zo snel mogelijk het incident af te sluiten. Deze indruk werd gewekt door het feit dat hen werd gezegd door het betalen van een boete weg te kunnen,

---

² Klagers hebben de beschikking over meer beeldmateriaal dat zij bereid zijn te overleggen.

terwijl nog geen verklaring was opgenomen. Tijdens het opnemen van de verklaringen voelden klagers zich niet serieus genomen.

34. Zij voelden zich onheus bejegend nu zij werden behandeld alsof het overduidelijk was dat zij een strafbaar feit hadden gepleegd, terwijl er niet werd geluisterd naar hun argumenten dat van een strafbaar feit geen sprake was.
35. Klaagster V [REDACTED] werd bovendien onvoldoende ingelicht omtrent haar rechtspositie en de gang van zaken, terwijl zij als buitenlander niet bekend is met het Nederlandse rechtssysteem.
36. Klager Gario kreeg pas na het afleggen van zijn verklaring een arts te zien, terwijl er herhaaldelijk door hem om een arts werd verzocht. Tijdens het afleggen van zijn verklaring werd geen specifieke aandacht aan zijn klachten besteed.
37. Tot slot voelden klagers Gario en Afriyie zich onheus bejegend nu tijdens hun verhoren niet alleen een verband werd gelegd tussen hun afkomst en hun actie, maar bovendien werd gedaan alsof het Sinterklaasfeest als nationaal feest niet ook hun "nationale" feest was. Klagers kregen de indruk dat zij vanwege hun afkomst impliciet buiten de Nederlandse maatschappij werden gezet.
38. Klagers Gario en Afriyie zijn Nederlander en beschouwen het Sinterklaasfeest ook als hun kinderfeest. Zij stellen slechts bepaalde onderdelen van dat feest ter discussie, juist in hun positie als Nederlander. Door deze discussie niet toe te laten en een relatie met hun afkomst te leggen wordt de schijn gewekt dat een ieder die niet 100% achter Zwarte Piet staat eigenlijk geen Nederlander is. Het project van Gario en Afriyie, alsmede de discussie die naar aanleiding van hun aanhouding is ontstaan, laten echter zien dat een deel van de Nederlandse bevolking het roerend met hen eens is.

Schade

39. Klagers hebben zowel materiële als immateriële schade geleden.
40. In de periode vlak na de aanhouding hadden klagers Gario en Afriyie beiden last van hun rug, nek, armen en polsen. Zij hebben beiden langdurige klachten ontwikkeld; Afriyie is voor zijn nekkklachten verwezen naar de fysiotherapeut. Gario heeft ook psychische klachten ontwikkeld, waarbij hij snel last van stress heeft en niet goed in staat is zijn alertheid los te laten.
41. Klagers verzoeken dan ook om schadevergoeding in geval de klacht gegrond wordt verklaard. Zij zullen dan de schade nader specificeren.

Conclusie

42. De aanhouding van klagers was onrechtmatig en ging gepaard met disproportioneel veel geweld. De behandeling op het politiebureau was onheus.
43. Redenen waarom klagers u verzoeken de klacht gegrond te verklaren.

Praktische aspecten

44. Als gezegd wensen klagers in de gelegenheid te worden gesteld de klacht aan te vullen aan de hand van de informatie van het openbaar ministerie en de politie.
45. Klagers wensen daarnaast te zijner tijd op de klacht te worden gehoord.
46. Klagers verzoeken alle correspondentie in deze zaak aan hun raadvrouw, ondergetekende, te richten.

T.M.D. Buruma

Bijlagen: 5